

Aktualny status prac legislacyjnych w kontekście uciążliwości zapachowej

Maria Liberda

Starszy specjalista w wydziale jakości powietrza

Departament Ochrony Powietrza i Polityki Miejskiej

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Co przyjmujemy jako uciążliwość zapachową?

Stan subiektywnego dyskomfortu odczuwanego przez człowieka w sferze fizycznej i psychicznej powodowany zapachem substancji wprowadzonej do powietrza.

Uciążliwość zapachowa jest wynikiem oddziaływania źródeł emitujących związki odorowe, które są rozpoznawane przez receptory ludzkiego narządu węchu.

Wybrane przepisy prawne dot. uciążliwości zapachowej:

1) ustawa – Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.

a) art. 362 ust. 1 który umożliwia organowi ochrony środowiska w przypadku, gdy podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko nałożyć w drodze decyzji obowiązek ograniczenia jego oddziaływania na środowisko, a w przypadku pogorszenia stanu środowiska spowodowanego działalnością podmiotu, przywrócenia środowiska do stanu właściwego;

b) art. 363 ustawy POŚ, który umożliwia wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko;

2) ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, która reguluje zasady postępowania z nawozami naturalnymi;

3) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która przewiduje sformalizowaną procedurę sporządzania i uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;

Wybrane przepisy prawne dot. uciążliwości zapachowej:

4) wydane, na podstawie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane:

a) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie, które reguluje sprawy związane z konstrukcją i usytuowaniem obiektów budowlanych

b) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, które ustanawia minimalną odległość budynków inwentarskich od budynków mieszkalnych na co najmniej 8 metrów,

c) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie.

5) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu, które ustala wartości odniesienia ze względu na potrzebę ochrony zdrowia dla 167 substancji lub grup substancji, w tym również dla substancji zapachowoczynnych takich jak: amoniak (NH₃), dimetyloamina (C₂H₇N), merkaptany czy siarkowodór (H₂S), przy ustalaniu wartości odniesienia tych substancji nie uwzględniono jednakże ich uciążliwości złownonych

Kodeks przeciwdziałania uciążliwości zapachowej

przeznaczony jest do stosowania przez administrację centralną, administrację samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedsiębiorców w celu ograniczenia uciążliwości zapachowej, negatywnego jej wpływu na ludzi i środowisko naturalne oraz podniesienia jakości życia mieszkańców narażonych na uciążliwość zapachową.

W dokumencie:

- zestawiono przepisy prawne dotyczące problematyki uciążliwości zapachowej,
- zidentyfikowano źródła emisji substancji zapachowoczynnych
- zidentyfikowano działania zaradcze dla głównych form działalności uciążliwych zapachowo, w tym przede wszystkim obiektów gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej oraz obiektów hodowlanych.

Działania podejmowane przez Ministerstwo Środowiska:

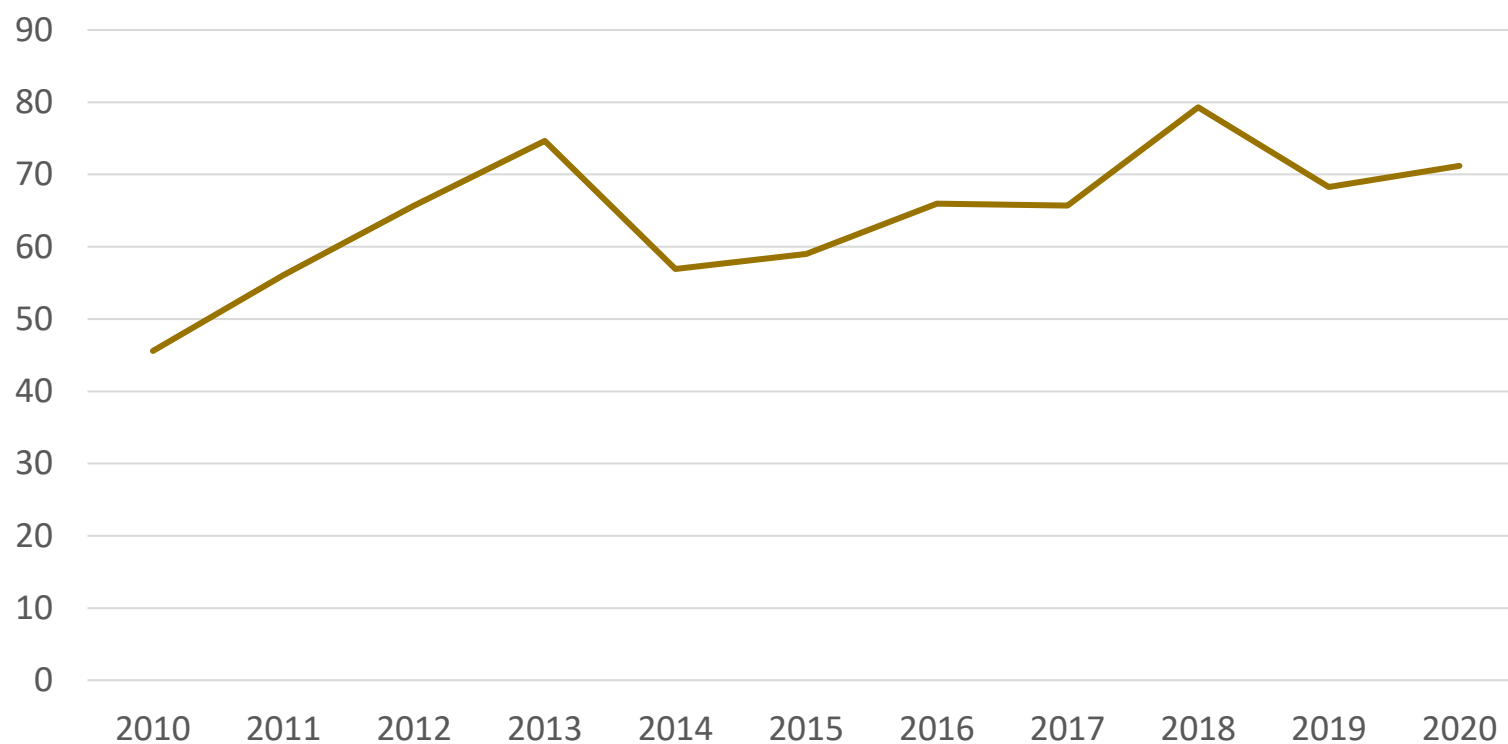
- w 2016 r. zlecono opracowanie ekspertyzy pn. **„Lista substancji i związków chemicznych, które są przyczyną uciążliwości zapachowej”**. W ramach ekspertyzy sporządzono listę substancji i związków chemicznych potencjalnie uciążliwych zapachowo, a także wyznaczono jednostki zapachowe oraz wartości dopuszczalnych stężeń w powietrzu substancji i związków chemicznych
- w 2020 r. zlecono opracowanie ekspertyzy pn. **„Bezpieczne odległości od zabudowań dla przedsięwzięć, których funkcjonowanie wiąże się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej”**

Analiza problemu – liczba skarg i wniosków

Rok	Liczba skarg z zakresu zanieczyszczenia powietrza	Liczba skarg dotyczących uciążliwości zapachowej	Udział procentowy %
2010	1134	517	46
2011	1316	738	56
2012	1323	869	66
2013	1342	1002	75
2014	1477	841	57
2015	1664	982	59
2016	1903	1255	66
2017	2382	1565	66
2018	3348	2655	79
2019	3421	2335	68
2020	3473	2472	71

Analiza problemu – liczba skarg i wniosków

Udział procentowy % skarg dotyczących uciążliwości zapachowej na przestrzeni lat 2010 – 2020



Analiza problemu – liczba skarg i wniosków

W latach 2010–2015:

- **1203 wnioski** wpłynęły do RDOŚ wpłynęły o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia polegającego na chowie i hodowli zwierząt powyżej 210 DJP (wzrost o 259%)
- **536 pozwoleń** wydano na budowę instalacji powyżej 210 DJP (wzrost o 298%).

W latach 2010–2017 do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wpłynęło **91 pism** – protestów/skarg odnoszących się do realizacji ferm hodowlanych, w kontekście uciążliwości zapachowej

Przesłanki do procedowania ustawy dot. uciążliwości wyłącznie z sektora rolnictwa

- znaczna liczba skarg i wniosków na uciążliwość zapachową powodowaną przez sektor rolnictwa,
- wniosek raportu pokontrolnego NIK (KRR-4101-01-00/2014), brak rozwiązania problemu uciążliwości zapachowej, którą generują hodowla kur oraz trzody chlewnej.

Rolnictwo wywiera duży wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego i przy nieprawidłowym prowadzeniu produkcji rolnej może powodować poważne obciążenie dla środowiska. Źródłem powstawania odorantów, w tym siarkowodoru, amoniaku, tlenku azotu, a także aldehydów, amin, węglowodorów aromatycznych, kwasów organicznych oraz związków siarki w budynkach inwentarskich, są zwierzęta, ich odchody, pasza oraz praca urządzeń i procesy technologiczne.



Projekt ustawy o minimalnej odległości dla planowanego przedsięwzięcia sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej

Jakie obiekty będą chronione?

Planowane przedsięwzięcie sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej, sytuuje się w minimalnej odległości od:

- budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa,
- terenów przeznaczonych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową
- budynków użyteczności publicznej,
- szpitali,
- obiektów sportowych,
- granic terenu rekreacyjno-wypoczynkowego
- gospodarstw agroturystycznych,
- granic uzdrowisk,
- granic obszarów ochrony uzdrowiskowej,
- granic parków narodowych i ich otulin,
- granic parków kulturalnych.

Jakie przedsięwzięcia bierze pod uwagę projekt ustawy?

„planowane przedsięwzięcie” z sektora rolnictwa w zakresie chowu lub hodowli zwierząt polegające na:

- budowie,
 - przebudowie,
 - zmianie sposobu użytkowania obiektu budowlanego,
- dla którego wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w liczbie:**

- nie mniejszej niż 210 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP), wyznaczanych na podstawie współczynników sztuk zwierząt określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 60 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

- mniejszej niż 210 DJP, jeżeli w odległości do 210 m od tego przedsięwzięcia istnieje inne przedsięwzięcie w zakresie chowu lub hodowli zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 40 DJP lub projektowane jest powstanie innego przedsięwzięcia w zakresie chowu lub hodowli zwierząt, w liczbie nie mniejszej niż 40 DJP, w stosunku do którego wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzję o warunkach zabudowy lub decyzję o pozwoleniu na budowę albo wszczęto postępowanie w sprawie wydania tych decyzji, lub dokonano zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania, a łączna liczba DJP dla wszystkich przedsięwzięć wynosi nie mniej niż 210 DJP.

Jakie odległości wyznacza projekt ustawy?

Minimalna odległość wyrażona jest w metrach i jest równa:

- 1) liczbie metrów równej liczbie DJP – w przypadku chowu lub hodowli zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 210 DJP i nie większej niż 500 DJP;
- 2) 500 m – w przypadku chowu lub hodowli zwierząt w liczbie równej lub większej niż 500 DJP.

Określając minimalną odległość uwzględnia się łączną liczbę DJP dla wszystkich planowanych bądź zrealizowanych przedsięwzięć.

WYJĄTEK!!

Ustawa dopuszcza możliwość usytuowania planowanego przedsięwzięcia w odległości mniejszej niż minimalna odległość od budynków mieszkalnych, pod warunkiem uzyskania zgody wszystkich właścicieli albo użytkowników wieczystych nieruchomości, na których są usytuowane budynki, na realizację planowanego przedsięwzięcia w odległości mniejszej niż minimalna.

Zgoda musi zawierać w szczególności informację o:

- ✓ liczbie DJP planowanego przedsięwzięcia,
- ✓ rodzaju inwentarza planowanego przedsięwzięcia,
- ✓ określenie odległości mniejszej niż minimalna, której dotyczy zgoda, oraz
- ✓ oznaczenie nieruchomości, na której będzie usytuowane planowane przedsięwzięcie, ze wskazaniem numeru księgi wieczystej, jeżeli jest prowadzona.

Zgoda taka jest udzielana na piśmie z podpisem notarialnie poświadczonym na etapie postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i jest ona uwzględniana na wszystkich etapach procesu inwestycyjnego. Na wniosek organu prowadzącego postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, na podstawie wydanej decyzji, dokonuje się wpisu zgody do księgi wieczystej nieruchomości, której właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości udzielił zgody.

Kto nie podlega przepisom projektu ustawy?

Powyższych przepisów nie stosuje się w odniesieniu do budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, zlokalizowanych na terenie nieruchomości gospodarstwa, na którym planowane jest przedsięwzięcie sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej.

Projekt ustawy zawiera wyłączenia dla rolników indywidualnych.

Jak wyznaczono minimalną odległość w projekcie ustawy?

W oparciu o istniejące przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ustalono minimalną odległość wynoszącą 210 m.

Za pomocą narzędzi GIS, dla 7 wybranych rolniczych powiatów określono, przy uwzględnieniu bufora wynoszącego odpowiednio 210 m i 500 m od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, o funkcji mieszkaniowej oraz budynków użyteczności publicznej, procent powierzchni terenu wolnej od ww. zabudowań.

Jak wyznaczono minimalną odległość w projekcie ustawy?

Powiat	Powierzchnia powiatu (ha)	Powierzchnia minus bufor 210m (ha)	Pozostanie wolnej powierzchni	Powierzchnia minus bufor 500m (ha)	Pozostanie wolnej powierzchni
powiat rypiński	58589	24696	42%	5581	10%
powiat brodnicki	103847	53599	52%	17579	17%
powiat płoński	137815	68312	50%	15040	11%
powiat mławski	118043	84619	72%	41588	35%
powiat sierpecki	85089	45359	53%	10705	13%
powiat żuromiński	80555	59644	74%	32117	40%
powiat działdowski	95269	74715	78%	46602	49%

Po przeprowadzeniu szeregu analiz dotyczących wolnych przestrzeni, na których możliwe będzie zrealizowanie inwestycji, wyznaczono odległość maksymalną 500 m dla przedsięwzięć o liczbie DJP równej 500 DJP lub większej.

Wyznaczenie odległości maksymalnej większej niż 500 m istotnie ograniczyłoby możliwość realizacji przedsięwzięć sektora rolnictwa.

Jakie są skutki wprowadzenia przepisów?

1. Zmiana ustawy OOS – spójność przepisów

Wprowadzenie przepisów dotyczących minimalnej odległości dla planowanych przedsięwzięć sektora rolnictwa wiąże się, z koniecznością nowelizacji ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2. Poprawa sytuacji mieszkańców wsi i hodowców

Wprowadzenie przedmiotowej regulacji, dzięki określeniu minimalnej odległości dla planowanego przedsięwzięcia sektora rolnictwa, przyczyni się do zmniejszenia konfliktów społecznych i poprawy komunikacji międzyludzkiej.

W konsekwencji poprawi to sytuację ekonomiczną właścicieli działek sąsiadujących ze źródłem uciążliwości zapachowej.

Przebieg procesu legislacyjnego

18 stycznia 2019 r. wysłano zgłoszenie do KPRM do Zespołu ds. Programowania Prac Rządu

28 marca 2019 r. projekt został pozytywnie zaopiniowany przez CAS i nadano mu numer w Wykazie UD504

28 marca 2019 r. projekt został przekazany do rozpatrzenia na posiedzeniu Zespołu do Spraw Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

29 marca 2019 r. projekt został skierowany do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania

19 czerwca 2019 r. projekt został pozytywnie rozpatrzony przez Stały Komitet Rady Ministrów

27 czerwca oraz 1 i 3 lipca 2019 r. projekt był przedmiotem prac komisji prawniczej

4 lipca 2019 r. projekt został przekazany do zatwierdzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów

8 lipca 2019 r. projekt został przekazany do rozpatrzenia przez Radę Ministrów, następnie wstrzymano procedowanie projektu ze względu na kończącą się VIII kadencję Sejmu

styczeń 2020 r. projekt ustawy uzyskał wpis do nowego Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD2

marzec 2021 r. wznowienie prac nad ustawą po przerwie spowodowaną pandemią COVID-19

11 czerwca 2021 r. projekt ustawy został skierowany do ponownego opiniowania międzyresortowego, ze względu na nową kadencję Sejmu i zmieniony skład Rady Ministrów

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ